

520
20

Z. n. 18.

18. iij.

PROPHETÆ MICHÆ

7 י 3 ז

CAP. V, 1.

CUM EVANGELISTÆ MATTHÆI

ΟΥΔΑΜΩΣ ΕΛΑΧΙΕΤΗ

CAP. II, 6.

COLLATUM ET CONCILIATUM
SISTENS

FESTUM NATIVITATIS CHRISTI

ORATIONE SOLENNI

IN TEMPLO ILLUSTRIS AUGUSTEI

FERIA PRIMA CIRCA HORAM XII.

HABENDA

CELEBRANDUM

INDICIT

M. CHRISTIANUS REINECCIUS

SS. TH. B. CONSILIAR. SAXO-WEISSENF. ILL. AUGU-
STEI RECTOR ET P. P.

quomodo ibi etiam vertit *Chaldaus*: שַׁיִרָא *Dominatores ejus*. Et illud Zachariae c. XIII, 7. convertam manum meam super 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 non *parvulos*, sed *illustres & principes, & pastores* interpretantur *LXX*. *Interpr.*, *Arabs & Syrus*. Ut alia, quae prolixè leguntur apud *Pocockium* l. c. taceam. Ex quibus *Pocockius* conficit, idem sonare nomen 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 quod apud Prophetam occurrit, ac quod apud Matthaeum ἐπισημοὺς ἐραξάν, adeo ut nulla hic inter Prophetam & Evangelistam super sit discrepantia; additque: *nec temere forsitan adhibita ista loquendi forma potius quam alia quæpiam, quæ simpliciter magnum vel illustrem denotet, cum ita duplex, quem diximus, nominis 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 intellectus subinnuat, utroque expresso, altero licet prælato, idque non prout accidit, sed certo ac deliberato consilio factum videatur.* Atque hæc conciliandi ratio multis Doctissimis Philologis valde arrisit. Egregie de ea sentit *Hottingerus* in *Histor. Creat.* q. 8. p. 15. lq. & in *Smegm. Orient.* l. 1. p. 73. & *Altingius* *Tom.* 2. Op. in *Parall.* p. 11. item *Carolus Maria du Veil Com.* in *Proph. min.* p. 211. *Hammondus* *Annot.* in *N. T.* h. l. *Job. Millius* in *Not.* ad *N. T.* h. l. & ex nostris *Wischmuthus* *diss. pec. de Harmon. Mich.* & *Matth.* c. 1. circa fin., nec non *Gosfr. Wegnerus* *tr. de Loco Nat. I. C.* p. 31. 32. & lq., ut alios jam præmittam, qui hanc conciliationem vel mirifice laudant, vel ut optimam ipsi amplectuntur, quod etiam in *Programmate* quodam Lipsiensi memini factum. At tamen quanta facilitate primum hæc sententia se commendavit *Viris* *Laudatis*; tanta adhuc difficultate laborare visa est aliis in *Philologia Sacra* exercitatisimis versatissimisque *Viris*. *D. Efferferum* in *Dub. Vex. Loc. XC.* p. 386. offendit duplex vocabuli 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 intellectus in uno loco, juxta sententiam *Pocockii*, qui admitti non possit, nec simul esse in ἐραξάν *Matthæi*, ut notet *magnum & parvum* simul. Quod si autem hoc de duplici significato unius vocis in uno loco dimitatur & relinquitur suo *Auctori*, & tantum significatus 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 *magni & illustris* in loco *Michæ* acceptetur, dubios nihilominus nos reddit valde constans usus hujus vocis 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 cum derivatis in *Scriptura*, significato *parvi & exigui* per *XXXII.* loca *V. T.*, ex quibus nullus est, qui significationem *magni & illustris* certo stabiliat. Ita in ipso hoc vocabulo 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 mirifica remanet, quam nemo facile, notante *Gusserio* in *Comment. L. Hebr.* p. 719. tolerabit intra ipsa *Ebraismi* pomoeria. Intra ipsum *Ebraismum* inquit. Nam vox *Ebraismo* in alias linguas excurrens potest variis de causis etiam oppositis significationibus indui, etiamque potest venire à diversa radice, nempe ab *Ebraico* 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 in *Arabica* lingua. Sed *Ebraica* lingua primitiva est: nec verisimile est, unam linguam secum pugnare uni verbo seu signo significata adversa annectendo. Et eum exempla afferuntur, ut id fieri ostendatur, ea si bene examinentur ad eandem notionem essentialem reducibilia sunt, nec ἐναρμόσθημα reperiuntur, nisi quia partes oppositas habent, à quibus spectantur per vices. Sed 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 non sic se habet., Quod ergo duo illa loca *Scripturæ* à *Tanchumo* allegata, nam plura inveniri non potuerunt, atinet, certe nec illa rem evincant. Nam *Jeremias* c. 48, 4. appositissime parvulos notat, ut patet ex v. 46. Scilicet crudelissime cum *Moabitibus* acturos esse hostes eorum *Jeremias* ait, ne infantibus quidem parcituros, quorum proinde lamentabilis vox ubique sit aures percussura. *V. Sebast. Schmidius* *Com.* in *Jer. T.* 2. p. 755. Nec quicquam magis pro illo novo significato facit locus *Zach.* 13, 7. in quo *Propheta* à *Pastore* percutiendus ad gregem dislipandum progreditur & gregis parvulos, sive percutiendos, sive refocilandos: ita ut de *Principibus* cogitandi nulla adsit ratio. Quantum autem ad *Chaldaei* in istis locis & *LXX. sensum*, quos secuti sunt *Arabs & Syrus*, auctoritatem, nescire se ait *Gosfr. Olearius* in *Obsev. Philolog.* ad h. l., annon aliam lectionem potius illos, quam aliam vocis 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 significatum secutos esse dicere debeat. Certe, inquit, pro 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 apud *Zachariam* extrito 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 & metathesi facta 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 & 𐤀𐤍𐤃𐤁𐤁 legere potuerit

potuere **הרע**,¹ cujus metathescos & omisissæ literæ oppido multa exempla collegit *Lud. Capellus* in *Crit. S. l. 4.* Imo forsitan ipsi cum bis in proxime precedentibus mentio **רע** Pastoris existeret, oberfantem oculis vocem istam reddidere. Simile Chaldæo Paraphrastæ in interpretatione Jeremiæ contigisse vel litera *Vau* persuadere nobis potest à Malorethis circello in hac voce notata. Quid mirum vero recentiores quosdam Judæorum Grammaticos partim loco Michæ inductos, à quo pro parva venditari urbem Bethlechemiticam ferre non poterant, partim Chaldæi auctoritate, non inspecta forma vocis in textu, novum vocis significatum sibi finxisse. Quibus omnibus hoc denique accedit, quod Evangelistæ nostri simplicitati minime convenire videatur, cum in textu quem exprimit invenisset: Princeps es in millibus Juda, vertere *ἑδαμῶς ἐλαχίστη εἶ*, quodque ipsa vox *ἐλαχίστη* manifeste nimis receptissimum illum vocis **רע** significatum respiciat. Proinde ista conciliandi Matthæum cum Propheta ratio, quam facilis etiam primo intuitu visa fit, deseritur à *Job. Marckio* Com. in *Proph. Mich. p. 232.*, *Guffetio* in *Com. H. L. p. 719.*, nostro *Pfeiffero* & aliis. Eaque igitur nobis magis arridet conciliatio, qua verba Prophætæ interrogative accipiuntur: an parva es & c. i. e. minime parva es: & ut Evangelistæ habet *ἑδαμῶς ἐλαχίστη* cum quo Prophætæ verba interrogative accepta amicissime consonant: nititurque ipsa Evangelistæ allegatione, nec non antiquissima lectione LXX. Versionis Italæ *μη ἀνεργασίας* in Codice Barberini Cardinalis & alio Bibliothecæ Augustæ apud Vindelicos, quam expresserunt *Cyprianus* l. i. Testim. adv. *Jud. §. 11.*, *Origenes* l. i. adv. *Celsum*, *Chrysostomus* in *Orat. de Trinitate*, *Augustinus* de *Civ. D. l. 18. c. 30.*, *Hieronymus* in *Versione LXX. Int. editionum antiquiorum*, item *Arabs* LXX. secutus; ex quibus illud *μη* in ipsos Codices N. T. quosdam *Cantabr. & Stepb. β.* irrepisse videtur. Particulam autem *μη* infervire interrogationi nemini non notum est per ipsa N. T. exempla *Marth. 7. 9. 10. c. 9. 15. Luc. 17. 9. Joh. 4. 12. c. 6. 67. c. 7. 47. 51. 53. c. 9. 17. 40. c. 10. 11. c. 13. 17. 25. & c.* inserviitque in verbis LXX. Versionis Italæ *μη ἀνεργασίας* an minima & c. ? & ostendit Senes hos accepisse textum Michæ interrogative: an parva, an minima es? Nec omisissum **η** interrogativum in textu Michæ originali quenquam turbabit, si cogitet, plura ejus dari in Codice Hebr. exempla, ubi textus & contextus interrogationem postulant, quæ collegit *Glassius* in *Philol. S. l. 4. tr. 1. observ. 1. p. 645. sq.* Neque, quod obererit *Lud. de Dieu* in *Crit. S. p. 317.* huic interpretationi obstat verborum positus nec membrum sequens: siquidem hoc positu verba plane omnia fluunt: *Et tu Bethlechem Ephrat, num parvas aut habebis, ut sis in millibus Juda? ex te mihi exibit & c.* aut si malis: *Num parvam aut parvum est, aut an parva res videtur, ut sis inter reliquas Juda civitates? ex te mihi exibit & c.* Sed hoc abrumpere filum cogimur, & ipsam urbem Bethlechem ingredimur, ut videamus *τὸ ῥήμα τὸ το γέγονος ἐν Βηθλεεμ ἃ ἐκέρχες ἐγνώρισαν ἡμῖν* *Luc. 2. 15.* & inveniamus recens natum Dominatorem in Israele, nostramque in eo Salutem. Ostendit nobis hanc *nat am orbi Salutem cum die hoc Natali Christi*, Nobilissimus ac Præstantissimus Juvenis DN. IOH. GEORG. SCHMALKALDEN Thomæ pontanus J. U. Studiosus perquam sedulus, pius & eruditus in docta Oratione sua. Quam ut Illustræ Aulæ Serenissimæ Ministri & utriusque Reip. Proceres nec non Literati hujus urbis & Cives Ill. Augustei audire ne graventur, observantissime humanissimeque rogamus. P. P. d. 17. Decembr.

A. O. R. M DCC XXIV.

LEUCOPETRAE,

Literis Gottfr. Andr. Legii, Aul. & Aug. Tipogr.

Nr 885.
40

ULB Halle
001 556 347

3

So.

Witt

2. C.

PROPHETÆ MICHÆ

כ ז ט י

CAP. V, 1.

CUM EVANGELISTÆ MATTHÆI

ΟΤΔΑΜΩΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗ

CAP. II, 6.

COLLATUM ET CONCILIATUM
SISTENS

FESTUM NATIVITATIS CHRISTI

ORATIONE SOLENNI

IN TEMPLO ILLUSTRIS AUGUSTEI

FERIA PRIMA CIRCA HORAM XII.

HABENDA

CELEBRANDUM

INDICIT

M. CHRISTIANUS REINECCIUS

SS. TH. B. CONSILIAR. SAXO-WEISSENF. ILL. AUGU-
STEI RECTOR ET P. P.

